



סמינר וינה 2023

חברי עמותה יקרים,

בתוכניות הסמינרים לשנת 2023 נוסף לחזק היכרותכם העמיק ידיעותיכם על דרכי פעילותם של עובדי מדינה ברחבי העולם, אשר בדומה לנו, מתמודדים מול אתגריים משמעותיים. המייחד הסמינר בווינה, בירת רפובליקת אוסטריה, ארץ במרכז אירופה, בעבר ארכידוכסות וקיסרות, כיום רפובליקה פדרלית המורכבת מ-9 מדינות. אוסטריה היא חברה באיחוד האירופי ובגוש האירו ולא ב-NATO.

בשנת 1920 הייתה אוסטריה לרפובליקה דמוקרטית. ב-1934, אנשי המפלגה הנאצית באוסטריה ואחרים תמכו באיחוד עם גרמניה הנאצית. אדולף היטלר (שהיה יליד אוסטריה בעצמו), סיפח אוסטריה במהלך שנודע כאנשלוס. לאורך כל שנות מלחמת העולם השנייה הייתה אוסטריה חלק אינטגרלי מגרמניה ואף הצמיחה חלק נכבד ממנהיגי המשטר הנאצי ומבצעי השמדת היהודים.

צורת השלטון במדינה היא רפובליקה פדרלית דמוקרטית, בה הנשיא, שתפקידו סמלי נבחר בבחירות ישירות ואינו רשאי לכהן יותר מ-2 תקופות של שש שנים כל אחת. הפרלמנט בנוי מ-2 בתים: המועצה הלאומית והמועצה הפדרלית. ראש הרשות המבצעת הוא ראש הממשלה (הקנצלר) המתמנה על ידי הנשיא מתוך המפלגה הגדולה ביותר המנצחת בבחירות. שתי המפלגות הגדולות הן מפלגת העם האוסטרית והמפלגה הסוציאל-דמוקרטית האוסטרית.

לרוב התקיימו יחסים תקינים בין ישראל לאוסטריה. המדינה שימשה כתחנת מעבר ליהודים שיצאו מברית המועצות, ובפורומים בינלאומיים תמכה בישראל. עם זאת, על היחסים העיבו במשך השנים מספר פרשיות, ובהן בחירתו של קורט ולדהיים בעל העבר הנאצי לנשיא אוסטריה וחברות מפלגת החירות האוסטרית (FPÖ) הימנית קיצונית, בראשות ירג היידר, בקואליציה משנת 2000.

הנטייה לראות ביהודים נטע זר האוחז במנהגים ובאורחות חיים משונים הביאה לא פעם לחקיקה מפלה ולהגבלות על חופש העיסוק והתנועה שלהם. בעבר, "חכמי וינה" או "גדולי אסטרייך" (אוסטריה), הקימו בווינה בית-המדרש הגדול ביותר בארצות מרכז אירופה. ת. האישיות הבולטת ביותר שבהם היתה רבי יצחק בן-משה, שחיבורו "אור זרעו" הפך לאחד מנכסי התרבות של עולם הישיבות.

רוב יהודי אוסטריה לא לקחו סיכון בכל הנוגע לאופן שבו יוגדרו על-ידי הנאצים. בשנים 1938–1941 היגרו כשני שלישים מהם, רובם לארצות-הברית, בריטניה, ארץ-ישראל ודרום אמריקה. כמעט כל הנותרים, כ-70 אלף מספרם, נספו בשואה. לאחר מלחמת העולם השנייה קמו באוסטריה מחנות עקורים ונפתחו נתיבים לתנועת "הבריחה", שבשנים 1944–1948 היתה אחראית להגירה בלתי חוקית של כ-300 אלף ניצולי שואה לארץ ישראל.

עובד מדינה יקר, עניינך והעשרתך בהכרת תולדות עמנו ומפגש עם עמיתים בתרבויות עולם שונות ומגוונות מנחים אותנו במבנה התוכניות הקיימות עבורך ובהישג ידך. אנו עושים למענך בהערכה ובהוקרה לתרומתך בשירות הציבורי בישראל.

בברכת הדרך ובהצלחה
העמותה לקידום מודעות חברתית

תוכנית הסמינר

יום ראשון - ההגעה נחיתה בשדה התעופה ויציאה לסיור עם הקדמה בסקירה המקצועית

לאחר הנחיתה וסידורי הכניסה לאוסטריה, נצא לסיור פנורמי בעיר. במהלך הסיור נקיים הסקירה המקצועית על הממשל באוסטריה. במסגרת הסקירה יועברו נתונים כלליים לגבי מוסדות השלטון באוסטריה ואתרים מרכזיים של יהדות אוסטריה. נדון במבנה מקום העבודה, מנגנוניו, תקינה וכדומה - סיור והעמקת ההכירות עם הנושא. נלמד על המבנה השלטוני ונקיים מפגש עם נציגי ממשל לפי התכנון - מסקנות והשוואה - השירות הציבורי בישראל מול השירות הציבורי באוסטריה, נלמד כיצד משפיע הממשל על השירות הציבורי ובמה הוא שונה מהשירות הציבורי בישראל.

בביקור בשטח, יכללו האתרים החשובים והמפורסמים של וינה ברובעי העיר השונים: נערוך סיור פנורמי עם האוטובוס לאורך שדרת RING (הטבעת) של העיר וינה. שמשה בעבר כאחת מחומות הביצורים של העיר. נחלוף על פני הבניינים המיוחדים שעיצבו את העיר וינה לאורך ההיסטוריה שלה מאז ועד היום. נצפה בבניינים מונומנטליים, מוזאונים, כנסיות, גנים בתי קפה שם נגולל תולדות העיר. נראה בית העיירה, האוניברסיטה, הפרלמנט, מתחם המוזיאונים, כיכר מריה תרזה. לאחר מכן נערוך סיור רגלי במדרחוב הגדול והיפה ביותר בווינה) KARNTNER STRASSE (קרנשטראסה) לאחר מכן ניסע למלוננו..



יום שני: וינה היהודית - טקס הזיכרון ליהודי אוסטריה

לאחר ארוחת הבוקר נערוך סיור רגלי בעיר וינה "ישן מול חדש". וינה ההיסטורית וינה היהודית, וינה החדשה - הסיור ילווה בהסברים מעניינים אודות האתרים. שיטחה של וינה פרוש על פני שטח עצום של 415 ק"מ. אולם מרבית האתרים מרוכזים בתחום העיר הפנימית העתיקה עם מדרחוב יפה וקולאז'ים של סגנונות וארכיטקטורה המשקפים את ההיסטוריה הכללית והיהודית של העיר.

נבקר ביוזנפלאץ היא כיכר היהודים, זהו למעשה המקום בו התיישבו ראשוני היהודים בווינה במאה ה-12. בכיכר היוזנפלאץ נערוך טקס לזכרם של הרדיפות נגד היהודים וקורבנות השואה. בשנת 2005 ממשלת אוסטריה, בשיתוף שמעון ויזנטל, הקימו באמצע הכיכר אנדרטה מבטון אפור, לזכר 65,000 יהודי וינה שנרצחו בשואה, האנדרטה ממוקמת בדיוק במקום שבו היה בית הכנסת הראשון של וינה.

בכיכר זו נערוך טקס להנציה את אותם יהודים. התייחדות נוספת עם יהודי וינה שנכחדו בשואה ובאוסטריה בכללותה במלחמת העולם השנייה נעשה כשאר נבקר בכיכר אלברטינה בה הוקמה אנדרטה לזכר הנספים. נמשיך לסייר באתרים, סימני ההיכר של העיר, נראה את בית האופרה את הקתדרלה שבכיכר המרכזית STEPNANS PLATZ ונחלוף על פני מלון "זאכר" בו נהג הקיסר פראנץ יוסף לארח קיסרי העולם, נמשיך אל ארמון הופבורג, החצר הקיסרית של הקיסרות האוסטרית הונגרית בתקופת תפארתה, נחלוף על פני בית הספר לרכיבה של סוסי המלוכה וארמון אוצרות המלכה סיס. לאחר הסיור נחזור למלוננו.

יום שלישי: שואה ותקופה

לאחר ארוחת הבוקר, ניסע לכוון "עמק הוואכו" שאורכו כ- 40 ק"מ ובו זורם נהר הדנובה ומעליו רכסי הרים וגבעות. על המדרונות כרמים רבים ומטעי עצי המישמש, מהם מפיקים היינות והליקרים המעולים המאפיינים את אוסטריה. למרגלות הגבעות והדנובה, עיירות ויקבים. נבקר בעיירה דורשטיין וניצפה בטירה של "ריצ'ארד לב הארי. נישמע הסיפור ההיסטורי אודותיה וניסע לעבר העיירה "קרמס" ונסייר בה.

לעיירה "קרמס" יש קשר ליהדות ולשואה, בעיירה זו מתגוררת אוסטרית נוצרית שקיבלה את התואר חסידת "אומות העולם" בזכות המעשים שעשתה תוך כדי סיכון חייה להצלת יהודי העיירה בתקופת מלחמת העולם השנייה.

נשמע את הסיפור אודותיה ונראה את המקום בו הונצח המעשה שלה ונשוב למלוננו.

יום רביעי יערות וינה ואגם זיגרוטה

לאחר ארוחת הבוקר נצא ליערות המקיפים את וינה. בדרכנו נעצור באגם זיגרוטה שהוא אחד מאתרי הטבע המרשימים ביותר בעולם. בתחילת המאה ה-20 היה האתר מכרה גבס, אך לאחר פיצוץ לא מבוקר פרצו מים מהאדמה והציפו את המכרות. הדבר יצר האגם התת קרקעי הגדול ביותר בעולם, שנשאר חנסתר מן העין, עד שהתגלה על ידי חוקרי טבע בשנות השלושים. בשנות הארבעים הנאצים ניסו לייבש את המקום ולהקים שם מפעל תת קרקעי למטוסים.

למעשה האגם מחולק לשניים. האגם העליון, מכונה גם האגם הכחול, הוא הקטן יותר וגודלו 300 מ"ר. עומקו 3 מטרים בלבד. האגם הגדול נמצא 14 מטרים מתחת לאדמה וגודלו 6200 מ"ר. הוא ממלא כל הזמן במים טריים הנובעים משבעה מעיינות ברקעיתו. האוסטרים שואבים בכל לילה כ- 60 ליטר של מי שתיה נקיים, על מנת שמעורות לא יוצפו. ישנם מספר מפלסים של מערות הטמפרטורות במערה החמה ביותר מגיעות ל- 12 מעלות, כך שהמקום קר בכל ימות השנה.

נערוך שייט תת קרקעי בתוך הנקיקים והמערות הכחולות של המקום. נראה את אורות הסוסים שהעבירו את הגבס מהמערות אל מעל האדמה. במערות ישנה גם כנסיה קטנה וחדר עם מודלים של המטוסים שנבנו שם על ידי הנאצים.

אחרי הביקור במערות נמשיך למצודת לכיטנשטיין. זהו מבצר שנבנה במאה ה-12 בסגנון רומי – מאוחר ועומד על תילו עד ימינו. ניתן לראות עדיין את שרידי המנזר הראשון שהיה במקום. נגיע לעיירת הקיט והספא באדם. זה היה במקור עיר הנופש של הקיסרים האוסטרים. חיו בה גדולי המלחינים בעולם: מוצארט, בטהובן, שוברט ושטראוס. כיום אתר תיירותי מרכזי באוסטריה. נגיע לעיר העתיקה של באדם ונסייר שם. בעיירה נמצא גם הקזינו הגדול ביותר באוסטריה.

יום חמישי סיור באתרים המאפיינים וינה בגדולתה וחזרה לתל אביב

לאחר ארוחת הבוקר נסייר באתרים נוספים שהפכו לסמלה של וינה ומקום נהירה של מבקרים מהעולם. לאחד מהם, קשר הדוק ליהדות ולשואה והוא מתחם "הוונדוואסר". נולד לאם יהודייה רוב משפחתו נכחדה בשואה. הוא הפך לאומן ויוצר הידוע והמוערך בתבל. נסייר בחצר "הוונדוואסר". "הוונדוואסר" הושפע מאוד מהצייר הנודע קלימנט. "הוונדוואסר" נחשב לאומן המורד במוסכמות. מורשתו המיוחדת באדריכלות ובציור נראה בפרויקט שעיצב שנראה בית הוונדוואסר בצבעוניות רבה ובקסם אדריכלי.

משם נחלוף על פני ארמון "בלבדר" שגם לו יש קשר ליהדות אוסטריה בתקופת השואה. שם הוצג הציור היקר ביותר והנחשב ביותר של הצייר קלימנט והוא הציור של שרה בת של משפחה יהודית בווינה נבזז ע"י הנאצים במלחמת העולם השנייה. כיום הציור נפדה במאות אלפי דולרים ע"י המוזיאון הראשי בארצות הברית. משם ניסע ל"ארמון שנברון" מקום משכנם של מלכי הקיסרות האוסטרו הונגרית. ארמון עוצמתי נסייר בחצרות הארמון, בגנים שעוצבו ע"י אדריכלי גנים צרפתים ובין המזרקות שעוצבו ע"י "אדריכלי מזרקות" שהובאו מאיטליה.

בתום הסיור ניסע לשדה התעופה לטיסה לתל אביב.